

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФТИЗИАТРІЯ»

Полтавський державний медичний університет
(м. Полтава, Україна)

Вступ.

Дистанційні технології навчання протягом останніх років зайняли одне з провідних місць в сучасному освітньому процесі у вищій школі. Якщо до недавнього часу така форма навчання використовувалася переважно викладачами, лікарями та іншими фахівцями, які, займаючись самоосвітою, намагалися поглибити і покращити свої знання у тій, чи іншій медичній галузі, то пандемія COVID-19 і введення 24 лютого 2022 р. в Україні військового стану призвели до тимчасового призупинення очного навчання в усіх закладах освіти, що в свою чергу активізувало всіх учасників освітнього процесу до швидкого опанування і використання дистанційних технологій навчання [1, 2, 3].

Мета дослідження.

Проаналізувати власний досвід використання дистанційних технологій навчання при вивченні навчальної дисципліни «Фтизіатрія» здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету, які навчаються за спеціальністю 222 «Медицина».

Основна частина.

Доступність мережі Internet, забезпеченість учасників навчального процесу сучасною комп'ютерною технікою, різноманітність програмного забезпечення надають сьогодні широкі можливості для використання дистанційних технологій навчання, але у 2019 році викладачі виявилися не готовими до швидкого переходу до нового формату навчання. Потрібно було не лише швидко підготувати необхідні для on-line навчання матеріали (підібрати цифрові рентгенограми, комп'ютерні томограми, створити презентації, завантажити тести на інтернет платформи тощо), а й опанувати нові програми.

Для організації дистанційного навчання з навчальної дисципліни «Фтизіатрія» нами були використані освітні інтернет-платформи Google Classroom та «На урок» і комунікаційний онлайн сервіс Zoom.

В Google Classroom нами були завантажені методичні рекомендації, відеоматеріали, навчальні посібники, якими здобувачі освіти в будь-який час могли користуватися при підготовці до практичних занять. Ця освітня інтернет платформа дозволяє створювати окремі класи для кожної групи. В класі можна спілкуватися (надсилати завдання, повідомлення тощо) як з усією групою одночасно, так і з кожним студентом індивідуально. Цей інтернет-ресурс також дозволяє створювати опитування, як прості, коли потрібно вибрати одну або декілька правильних відповідей, так і більш складні, коли, наприклад, потрібно написати відповідь, яку потім перевіряє викладач. Ці опитування зручні для використання як реєстраційна форма або для отримання зворотнього зв'язку після конференцій, але від використання цього ресурсу

для контролю знань здобувачів освіти ми швидко відмовилися. На наш погляд основним недоліком такого тестування є те, що здобувачі освіти одразу бачать всі завдання і можуть необмежену кількість разів змінювати свою відповідь, тому, якщо завдання одночасно виконує група здобувачів освіти, то вони можуть обговорювати ці питання між собою, розділитися і шукати правильні відповіді в інтернеті чи інших доступних джерелах інформації, щоб своєчасно і максимально правильно виконати завдання.

Для визначення рівня знань здобувачів освіти нами використовується український освітній онлайн-портал для вчителів «На урок». На цій платформі можна створювати тестові завдання як з однією, так і з декількома правильними відповідями, є можливість завантажувати малюнки. Тобто в цьому опитування створені в Google Classroom і на цій платформі схожі, але на цьому схожість закінчується. По-перше, здобувачу освіти для проходження опитування не потрібно реєструватися на порталі або встановлювати відповідну програму у себе в телефоні чи на комп'ютері. Викладач надає здобувачу освіти посилання на опитування, натиснувши на яке йому потрібно тільки вказати свої прізвище та ім'я і одразу відкривається перше запитання. Якщо з якоїсь причини немає можливості надіслати посилання, можна надати здобувачу освіти цифровий код допуску до тестування, який він може ввести на сайті «На урок» і виконати завдання.

Другою суттєвою перевагою проведення тестування здобувачів освіти на цьому ресурсі є те, що тести висвічуються по одному, можливості повернутися і змінити свою відповідь немає, як і не можна побачити наступне питання, поки не відповім на попереднє; пропустити питання, а потім до нього повернутися також неможливо. Є можливість обмежувати час на виконання завдання. Якщо з тестами працює група здобувачів освіти, то можна запрограмувати виконання завдання таким чином, щоб одні й ті ж самі тести у різних осіб висвічувалися в іншому порядку і навіть можна перемішати варіанти відповідей. Все це значно ускладнює колективне виконання завдання і дозволяє більш об'єктивно оцінити рівень знань кожного здобувача освіти. Якщо тестовий контроль проводиться з метою самоконтролю знань, отриманих, наприклад, при вивченні тем, винесених за програмою на самостійне опрацювання, то можна запрограмувати завдання таким чином, щоб здобувач освіти не тільки мав можливість побачити на які питання він відповів правильно, а на які ні, а й міг переписати тести декілька разів для отримання мінімально необхідного результату.

Третьою перевагою такого тестування можна вважати те, що ресурс здійснює перевірку робіт автоматично. Викладач може в режимі реального часу

спостерігати за процесом виконання завдань, чітко бачити хто працює, а хто чекає поки інші виконають завдання і скажуть йому правильні відповіді. Ресурс фіксує скільки тривало тестування, час початку і закінчення його, дозволяє, як і в Google Classroom, проаналізувати результати як всієї групи, так і окремо кожну роботу.

Практичні заняття без сумніву найкраще проводити в режимі відеоконференції. З цією метою ми використовували комунікаційний онлайн сервіс Zoom, розроблений компанією Zoom Video Communications. Ця програма не тільки дозволяє бачити і чути всіх учасників навчального процесу, що максимально наближає on-line заняття до формату off-line, а й дає можливість демонструвати навчальні матеріали (презентації, відео, рентгенограми, результати методів обстеження тощо). Всі учасники відеоконференції можуть за допомогою спеціальних інструментів в режимі реального часу продемонструвати, наприклад, де знаходяться патологічні зміни на рентгенограмі; розв'язуючи ситуаційні задачі не тільки сформулювати, а й написати діагноз. Крім того, в програмі Zoom є чат, який можна використовувати для активізації уваги всіх учасників відеоконференції. Коли один здобувач освіти відповідає чи описує патологічні зміни на рентгенограмі, інші присутні можуть відволікатися, тому їм можна запропонувати висловити свою думку або роздати завдання, відповіді на які вони можуть відправити в чат. Також, потрібно вимагати від здобувачів освіти, щоб вони на занятті були з включеними камерами (звісно, якщо це технічно можливо), тоді зайнятися іншими справами у них не вийде.

Отже, наш досвід показав, що у кожній з представлених програм є свої переваги і недоліки, тому найкраще при організації дистанційного навчання їх

поєднувати: практичні заняття проводити в режимі відеоконференції з обов'язковим мультимедійним супроводом, для опитувань використовувати український освітній онлайн-портал «На урок», а матеріали для самостійного опрацювання розмішувати у відповідних класах на інтернет-платформі Google Classroom.

Також слід зауважити що, крім програмного забезпечення, якісне дистанційне навчання вимагає відповідного технічного забезпечення, доступу до швидкісного інтернету, володіння технологіями дистанційної освіти всіма учасниками навчального процесу. Під час війни забезпечення дистанційного навчання стикнулося з новими проблемами: постійні повітряні тривоги, відключення світла, перебої з інтернетом, відсутність потрібного технічного забезпечення деяких учасників освітнього процесу. І це далеко не повний перелік проблем, які виникли в умовах воєнного стану.

Висновки.

Отже, організація якісного дистанційного навчання, особливо в умовах воєнного стану та ще й медичних закладах вищої освіти, це безумовно складний процес. Звісно будь яке on-line навчання не може повноцінно замінити практичні заняття, проведені в режимі off-line, але, якщо традиційне навчання стає неможливим, використання сучасних технологій дозволяє максимально наблизити дистанційне навчання до аудиторного. Також слід зазначити, що запорукою успішного навчання здобувачів освіти є, перш за все, самоорганізація і дисципліна, усвідомлення того, що це потрібно перш за все йому, адже дистанційне навчання також створює безліч можливостей для списування, користування літературою чи інтернет ресурсами при відповідях тощо.

Література

1. Vorodiukhina AK, Yareshko AH, Kulish MV. Dystantsiine navchannia studentiv-medykiv z ftyziatrii: perevahy ta nedoliky. Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu Aktualni pytannia pidvyshchennia yakosti osvitnoho protsesu; 2021 Ver 24; Yaremche. Ivano-Frankivsk: IFNMU; 2021. s. 9. [in Ukrainian].
2. Loban HA, Ananieva MM, Faustova MO, Chumak YuV. Onlain-navchannia v medychnii osviti: perevahy i nedoliky. Materialy navchalno-naukovoї konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu Realii, problemy ta perspektyvy vyshchoi medychnoi osvity; 2021 Ber 25; Poltava. Poltava: UMSA; 2021. s. 153-154. [in Ukrainian].
3. Ferfetska KV, Pits LO, Stefaniuk YeS. Vykorystannia tekhnologii dystantsiinoho navchannia u medychnykh zakladakh osvity Bukovyny v umovakh sohodennia. Medychna osvita [Internet]. 2022 Lyst 2 [cited 2023 Trav 24];2:46-50. Dostupno: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/13086. [in Ukrainian].